EU- ja kauppapolitiikka
Janica Ylikarjula

11.1.2021

Eduskunnan talousvaliokunnalle
VNS 6/2020 vp Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle – Suomen kestävän kasvun ohjelma

EU:n elpymis- ja palautumistukiväline tarjoaa Suomen taloudelle poikkeuksellisen lisävahvistuksen, joka on hyödynnettävä tehokkaasti. Kansallisen suunnitelman on oltava kunnianhimoinen, jotta voimme edellyttää sitä muiltakin. Muiden maiden elpymissuunnitelmat luovat samalla tärkeitä liiketoimintamahdollisuuksia suomalaisyrityksille.

Tavoitteeksi tulee asettaa, että rahoituksesta saadaan tehokkain mahdollinen vipu yksityisille investoinneille, talouden kestävälle uudistumiselle ja koko Suomen tulevalle hyvinvoinnille. Samalla parannetaan kansantalouden iskunkestävyyttä mahdollisia tulevia kriisejä ajatellen.

Rahoitusta ei ole tarkoitettu pysyväisluonteisiin menoihin tai budjettiaukkojen tilkitsemiseen.

Riittävä EU-tason valvonta sekä kansallisten ohjelmien ja toimenpiteiden läpinäkyvyys ovat välttämättömyys elpymisrahoituksen tavoitteiden saavuttamiselle ja hyväksyttävyydelle. Valtiontukisääntöjen yhdenmukaisesta noudattamisesta ja julkisten hankintojen avoimuudesta on pidettävä kiinni.

Kansallisessa rahankäytössä huomioitavat periaatteet

Alla olevassa liitteessä mainitut EK:n näkemykset rahanjaon periaatteista ovat melko hyvin mukana valtioneuvoston selonteon linjauksissa. Erityisen myönteistä on suurien, vaikuttavien kokonaisuuksien korostaminen. Tämän toteutuminen edellyttää selonteossa mainittujen sisältöjen rohkeaa priorisointia. Tällä hetkellä selonteon sisältölinjaukset eivät noudata kaikilta osin asetettuja yleisiä linjauksia.

Kaikkia mainittuja kokonaisuuksia ei voida eikä ole syytä rahoittaa elpymisvälineestä saatavalla rahoituksella kuten selonteossa mainitaankin. Priorisointi edellyttää joidenkin kokonaisuuksien jättämistä pois eikä juustohöylän käyttöä.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
PL 30 · Eteläranta 10, 00131 Helsinki · Puhelin 09 42020
etunimi.sukunimi@ek.fi · www.ek.fi · Y-tunnus 1902799-1 · Kotipaikka Helsinki

EU- ja kauppapolitiikka
Janica Ylikarjula 11.1.2021

Tuemme asetettua kunnianhimoista tavoitetta käyttää vähintään 50 % rahoituksesta vihreään siirtymään.

Kansallisen ohjelman jatkovalmistelussa tulisi korostaa selontekoa enemmän seuraavia näkökulmia:

- Yhteiskuntien ja yritysten **uudistumista** koronakriisin jälkihoidossa
- **Yritysten** roolia ja tarvetta saada varoilla liikkeelle *erityisesti* yksityisiä investointeja
- Yritysten kilpailukykyistä **toimintaympäristöä** investointien houkuttelussa
- Puhtaasti koronakriisistä toipumiseen tarkoitetut toimialakohtaiset toimenpiteet on rahoitettava **kustannustuen** ja vastaavien rahoituskanavien kautta

Sisältöpainopisteet

Painopiste 1: Koulutuksella ja tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla Suomi takaisin kestävän kasvun uralle

– Jatkuvan oppimisen digitaalinen (OKM + TEM) palvelukokonaisuus pitäisi näkyä vahvemmin. Ilman sitä korkeakoulutuksen ja jatkuvan oppimisen toimet jäävät kertaluonteisiksi ’koulutuspanostuksiksi’. Koko koulutusjärjestelmää koskeva digikehittäminen puuttuu.

Painopiste 2: Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta

– Vähähiilisyystiekartat on huomioitu hyvin ja linkitetty myös Suomen energia- ja ilmastostrategioihin. Tiekarttojen keskeisin tavoite, sähköistyminen, on hyvin mukana. Samoin hiilikädenjälki on huomioitu, kuten myös vihreään siirtymään liittyvä TKI-toiminta. Valitettavasti vihreää siirtymää koskevissa kokonaisuuksissa palveluiden tärkeä rooli jää liian vähälle huomiolle.

Painopiste 3: Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen

– Tarvittaisiin vahvempi fokus yritysten vientiin, kansainvälistymiseen ja kilpailukykyyn (pk-yritysten kansainvälistymis- ja vienninedistämisohjelma tukemaan yritysten digivihreää kasvua; valmistavan ja prosessiteollisuuden kansallinen teknologiahanke; palveluviennin kehittämisohjelma Suomen elinkeino- ja vientirakenteen monipuolistamiseksi)
– Investoinnit Talent Boost -ohjelmaan tulisi siirtää painopisteeseen 5, jossa se muodostaisi paremman kokonaisuuden mm. kansainvälisten rekrytointien ja työmarkkinatorin kanssa.
– Osa ehdotuksista kuuluisi pikemminkin kustannustuen tai vastaavan piiriin.

Painopiste 4: Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen

– Digi-infrastruktuurin teknologianeutraaliutta ja markkinaehtoisuutta on painotettava. Esim. lausunnolla ollut asetusehdotus ei ollut täysin teknologianeutraali vaan ohjaisi laajasti valitsemaan kiinteän

laajakaistan. Lähtökohtana tulisi olla saavutettavat palvelut koko Suomeen sekä todellinen asiakas- ja käyttötarve.
– Digiratahankkeen tukeminen on kannatettava ehdotus.

Painopiste 5: Työmarkkinoiden toiminta, työttömille suunnatut palvelut ja työelämän kehittäminen
– Työmarkkinatorin kehittäminen ja jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus tulisi saada vahvemmin mukaan
– Jää epäselväksi, miten osa listatuista tutuista ehdotuksista täyttää EU:n elpymisrahaston tavoitteet.

Painopiste 6: Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen
– Vahvempi fokus digitalisaation hyödyntämiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa kuten digitaaliset työkalut - mm. sähköiset todistukset ja lausunnot, poissaolotodistukset, digitaaliset hoitopolut sekä SOTE-tietojärjestelmien kehittäminen, ml. laatu- ja vaikuttavuusrekisterit
– Palveluketjujen toiminnallisen yhteistyön vahvistamisessa on keskeistä ottaa yksityinen terveydenhuolto vahvasti mukaan

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Janica Ylikarjula
Johtava asiantuntija

LIITE

EK:n näkökulmasta tärkeitä periaatteita rahanjaossa ovat:

- **Tuetaan talouden uudistumista**. Koronan talousvaurioiden korjaaminen sekä uudistumista ja kasvua tukevat investoinnit on mahdollista yhdistää. Tämä edellyttää yritysten kilpailukyvyn vahvistamista.
- Varmistettava **yritysten**, myös suurten yritysten **mukanaolo**. Tässä Business Finlandin tulisi olla keskeinen rahoituskanava. Hyödynnetään olemassa olevia rahoitusinstrumentteja, mutta luodaan tarvittaessa uusia.
- **Reilu ja avoin kilpailu.** Huolehditaan markkinaehtoisuudesta ja teknologianeutraaliudesta.
- **Kustannustehokkuus**. Massiivista rahoituskokonaisuutta on suunnattava hallitusti. On tavoiteltava suurempia ja vaikuttavampia kokonaisuuksia, eikä hajottaa rahoitusta pieniksi irrallisiksi puroiksi. Rahoituksella ei pidä paikata budjettirahoitusta eikä sille tule asettaa

alueellisia allokaatioita. Julkisilla varoilla on mahdollista saada aikaan vipuvaikutusta.

EK:n viestit EU-tason vaikuttamiseen:

- EK peräänkuuluttaa riittäviä ja läpinäkyviä **EU-tason valvontamekanismeja**, jotta kaikki maat käyttävät rahoituksen alkuperäisen uudistumistavoitteen ja EU-kriteerien mukaisesti.
- On varmistettava **valtiontukisääntöjen** yhdenmukainen noudattaminen eri maissa. Unionissa on oltava yhtenäinen käsitys hyväksyttävien tukien peruspiirteistä ja saajakohtaisista määristä, jotta eri alueiden yrityksillä on tasavertaiset kilpailuasetelmat.
- Yritysten on pystyttävä osallistumaan muidenkin jäsenmaiden **julkisiin hankintoihin** tasapuolisilla pelisäännöillä.
- Takaisinmaksuun käytettäviä mahdollisia **uusia omia varoja** on arvioitava huolellisesti. Toteuttamiskelpoisia, riittäviä ja vakaita, uusia tulonlähteitä on vaikea löytää. Esillä olleiden esimerkkien osalta on olemassa riski, että ne lisäävät eurooppalaisen elinkeinoelämän kustannuksia, heikentävät kilpailukykyä ja johtavat kauppakumppaneiden vastatoimiin.